

Örebro Waldorfskola, Stiftelsen
Johannaskolan
sr@orebrowaldorf.se

2024-06-18
1 (19)
Dnr- SI 2024:2252

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning vid Örebro
Waldorfskola i Örebro kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning vid *Örebro Waldorfskola* avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen samt av skollagens bestämmelser om huvudmannens styrning och stöd.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden samt huvudmannens styrning och stöd inom det femte området. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid *Örebro Waldorfskola* i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver bredda skolenhetens uppföljning och fördjupa analysen av elevernas kunskapsresultat.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver tillsammans utveckla arbetsmetoder som ger eleverna möjlighet att kontinuerligt utvärdera undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för alla lärare att på olika sätt kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 30 januari 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till

skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till,

Skolinspektionen, Box 330, 58103 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2024:2252) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Örebro Waldorfskola leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ledning och organisation

Rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka med varandra och leder ett kollegialt lärande som ger avtryck i undervisningen. Det finns flera forum för möten på skolenheten, exempelvis arbetslags- och kollegiemöten. Arbetslagen leds av roterande arbetslagsledare och det finns ett fastlagt innehåll, exempelvis pedagogiska och organisatoriska frågor samt elevärenden. Skolenhetens ledningsgrupp gör dagordningen till kollegiemötena, vilka oftast leds av rektorn. Vidare visar granskningen att ett utvecklingsarbete kring språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, som förvisso avslutades förra läsåret, har inneburit en utveckling av arbetet med till exempel begrepp i flera ämnen. Innevarande läsår bedrivs ett kollegialt lärande för att fortsätta utveckla lärarnas digitala kompetens. Arbetet påbörjades läsåret 2022/2023 och har lett till att eleverna i högre utsträckning använder digitala verktyg i undervisningen.

Skolenheten har gemensamma arbets- och förhållningssätt som tillämpas av lärarna. Exempelvis har lärarna strukturer för att dokumentera elevernas kunskaper och för en lektions uppbyggnad. Metoden att muntligt återberätta ett innehåll är ett gemensamt didaktiskt förhållningssätt. Vad gäller obehöriga lärare utser rektorn en mentor som handleder och ger stöd vad gäller planering av undervisningen och bedömning och betygssättning. Exempelvis ger biträdande rektor stöd till lärare som saknar behörighet i waldorfpedagogik.

Jämställdhetsarbetet

Rektorn leder och styr skolans jämställdhetsarbete i begränsad omfattning. Av intervju med rektorn framgår att trygghetsenkäten och kränkningsanmälningar följs upp

avseende kön för att upptäcka eventuella mönster kring vilket kön som exempelvis känner otrygghet, använder ett kränkande språk eller står för merparten av kränkningarna. Rektorn beskriver att hen, i till exempel kränkningsanmälningarna, inte ser tydliga mönster över tid, utan att det under vissa perioder är pojkar som förekommer i anmälningarna och under vissa perioder flickorna. Rektorn uppger att hen har gjort vissa insatser kopplade till pojkars och flickors språkbruk utifrån uppföljningar. Det förekommer också ett visst arbete kring jämställdhet på skolenheten, exempelvis kollegiala samtal om pojkars och flickors talutrymme, föredrag om normer samt samtal i flick- och pojkgrupper där kuratorn ibland medverkar. Granskningen visar dock att inget strategiskt jämställdhetsarbete bedrivs på skolenheten utifrån hur jämställdhetsperspektivet kan tas upp i undervisningen eller utifrån uppföljning och analys av vilka eventuella utvecklingsbehov som kan finnas avseende jämställdhetsarbetet.

Uppföljning och analys

Rektorn följer upp undervisningens genomförande samt hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att rektorn följer upp undervisningen och värdegrundsarbetet genom klassrumsobservationer som biträdande rektorn och specialpedagogerna genomför, medarbetarsamtal och mitterminsavstämningar. Under medarbetarsamtalen diskuterar rektorn och lärarna bland annat planering av undervisningen, studiero och lärarnas förutsättningar att bedriva undervisning. Utöver detta fyller lärarna i en medarbetarenkät en gång om året där de svarar på frågor om hur undervisningen fungerar samt hur värdegrundsarbetet integreras. Resultatet följs upp på kollegiemöten där även rektorn deltar.

Rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat, men inte utifrån kön. Av intervjuer med rektorn, lärarna och representanter för elevhälsan framgår att rektorn bland annat följer upp elevernas kunskapsresultat i alla ämnen och årskurser samt resultaten på Skolverkets obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1, 3, 6 och 9. Uppföljningen av kunskapsresultaten genomförs på mitterminsavstämningar två gånger per läsår och under studiedagar i slutet av läsåret. Däremot följer rektorn inte upp kunskapsresultaten utifrån kön.

Granskningen visar vidare att en fördjupad och gemensam analys av undervisningen och kunskapsresultaten i delar saknas. Av intervju med rektorn framgår att vissa generella slutsatser har dragits. Exempelvis att ämnet matematik är en utmaning för eleverna i alla årskurser och att elevers språkliga utmaningar påverkar kunskapsinhämtningen i flera ämnen. Det framgår dock att rektorn tillsammans med lärarna och elevhälsan inte har gjort några fördjupade analyser av vad som påverkar

elevernas kunskapsresultat samt att analysen inte heller tydligt kopplas till undervisningens genomförande. Även om analysen av skolenhetens samlade resultat är begränsad beslutar rektorn om utvecklingsåtgärder samt fördelar resurser. Exempelvis har ett läromedel i matematik köpts in från och med årskurs 4 för att säkerställa att lärarnas undervisning utgår från syfte och centralt innehåll i Lgr22, ett tvåläraresystem har införts i de flesta klasser och lärare ges förutsättningar till kompetensutveckling. Av intervjuer med rektorn, lärarna och representanter för elevhälsan framgår att rektorn genomför resursfördelningen i början av läsåret. Rektorn, lärarna och specialpedagogerna följer sedan fortlöpande upp utvecklingsåtgärder och resursfördelning för att vid behov sätta in andra åtgärder och omfördela resurser. Exempelvis skapades en lite grupp i ämnet matematik när flera elever behövde extra stöd.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver bredda skolenhetens uppföljning och fördjupa analysen av elevernas kunskapsresultat.

Skolinspektionen bedömer att skolans uppföljning och analys av kunskapsresultaten är begränsad. Granskningen visar att skolans kunskapsresultat följs upp och i viss mån analyseras, men det framgår att det inte görs utifrån kön och i relation till hur undervisningen bedrivs. Det minskar rektorns möjlighet att fatta välgrundade beslut om behovsanpassade insatser.

Av 4 kap. 4 § skollagen framgår att rektorn ansvarar för att på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98, s. 26) framgår att rektorn bör sammanställa resultat och se till att det finns underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkar måluppfyllelsen. Vidare framgår (s. 31-32) att rektorn tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen bör analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Rektorn bör även analysera om orsakerna framgår tydligt eller om ytterligare uppföljning eller utvärdering behöver genomföras. Det är viktigt att rektorn analyserar och bedömer enhetens samlade resultat och utvecklingsbehov på såväl grupp-, klass-

som enhetsnivå. Analyser av elevernas kunskapsresultat är en grundförutsättning inför prioriteringen av åtgärder för ökad måloppfyllelse.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn även följer upp kunskapsresultaten utifrån kön. Tillsammans med lärarna och elevhälsans personal behöver rektorn också identifiera möjliga orsaker till vad både höga och låga kunskapsresultat beror på. Det är av vikt att i analysen söka förklaringar till hur undervisningens genomförande och lärarnas förutsättningar påverkar resultaten. Med ett bredare underlag och en fördjupad analys får rektorn ett bättre underlag att utgå ifrån när beslut om utvecklingsåtgärder ska fattas.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Variation, aktivt lärarstöd och målfokus

Undervisningen omfattar en variation i arbetssätt och arbetsformer och eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Såväl intervjuer med lärarna och eleverna som lektionsobservationer visar att lärarna använder olika sätt och former för arbetet i undervisningen, men det finns bättre balans mellan olika moment i de lektioner som kallas morgonperiod och i praktiskt-estetiska ämnen jämfört med övriga ämnen. Till exempel beskriver eleverna att en morgonperiod oftast inleds med en tillbakablick på föregående lektion, en genomgång och att de sedan varierar mellan att arbeta enskilt, i par eller i grupp med olika uppgifter. I teoretiska ämnen som till exempel matematik, svenska och samhällsorienterande ämnen är variationen dock inte lika stor.

Granskningen visar vidare att lärarna försäkrar sig om att eleverna förstår vad de ska göra och att de kommer i gång med arbetet. Lärarna uppger att de vet vilka elever som behöver starthjälp och de stämmer av elevernas dagsform för att veta vilket stöd som behöver ges. Elever får också ett aktivt lärarstöd genom att lärarna ger instruktioner på olika sätt, förenklar uppgifter samt tillhandahåller bildstöd. Även av lektionsobservationer framgår att lärarna aktivt stödjer eleverna genom att till

exempel låta en elev först själv få fundera på lösningen eller genom att modifiera en uppgift efterhand.

Undervisningen är strukturerad och innehåller ett målfokus som blir tydligare utifrån elevernas ålder och mognad. Exempelvis framgår av lektionsobservationer att de flesta lektioner innehåller en tillbakablick och en sammanfattning av föregående lektion, en genomgång och ett logiskt flöde av arbetsuppgifter. Eleverna uppger att de oftast vet vad de ska arbeta med under en lektion eftersom läraren antingen berättar det eller skriver instruktioner på ett papper. Det varierar dock mellan lärare och stadier hur tydligt det är för eleverna vad de ska lära sig och varför. Eleverna beskriver att vissa lärare förklarar syfte och mål för dem, och de äldre eleverna ger exempel på hur lärarna gör i ämnena idrott- och hälsa och matematik för att tydliggöra vad de ska lära sig och varför. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att de tydliggör syfte och mål för eleverna ju äldre de blir. Lärarna beskriver att de använder både Lgr22 och En väg till frihet för att synliggöra detta för eleverna och att det sker en progression från lågstadiet upp till högstadiet. I de lägre åldrarna fokuserar lärarna på att eleverna först ska öva på något för att sedan förstå hur kunskapen ska användas i ett större sammanhang.

Motivation och anpassningar utifrån elevers behov och förutsättningar I undervisningen finns inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Lärarna använder sig av olika metoder för att få eleverna att tro på sig själva och bibehålla ett engagemang. Exempelvis skriver de uppmuntrande ord på prov, belyser elevernas framsteg och ger positiv återkoppling för att eleverna ska känna att de har lyckats. Av lektionsobservationer och intervjuer med eleverna framgår att lärarna uppmuntrar och berömmar, låter eleverna lyssna på musik i hörlurar samt lägger in rörelsepauser för att skapa självförtroende och motivation. Lärarna visar också att de har höga förväntningar på eleverna genom att lärarna pratar med dem om att de kommer att nå målet och hur de ska göra för att nå målet. Av intervjuer med lärarna framgår att de har en positiv inställning till att eleverna klarar av sitt skolarbete. Lärarna beskriver att det är viktigt att förväntningar tydliggörs och att de är höga men verklighetsförankrade.

Granskningen visar vidare att undervisningen anpassas till aktuell elevgrupp, men att det framkommer olika bilder kring huruvida eleverna får utmaningar på sin respektive kunskapsnivå. Av intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsans personal framgår att eleverna får de anpassningar och det stöd de behöver. Lärarna ger flera exempel på det, till exempel anpassningar i lärmiljön och uppgifter med olika svårighetsgrad. Lärarna samverkar också med specialpedagogerna i arbetet med anpassningar av undervisningen. Däremot framkommer att det varierar huruvida elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling stimuleras och utmanas i undervisningen. Även

om det framgår av intervjuer med lärarna att elever, som har kommit längre i sin kunskapsutveckling, får möjlighet att bland annat arbeta med fördjupande uppgifter och material inom ett tema samt nivåanpassade läromedel i ämnena matematik och engelska, beskriver representanterna för elevhälsan att det skiljer sig åt mellan de olika stadierna i vilken utsträckning differentierade uppgifter förekommer. Även av intervjuer med eleverna och av lektionsobservationer framkommer olika bilder kring huruvida eleverna får möjlighet till mer stimulerande och utmanande uppgifter.

Elevers delaktighet i sitt eget lärande och inflytande över undervisningen Granskningen visar att eleverna får möjlighet att diskutera frågor utan ett givet svar, men att de i varierande grad ges möjlighet att reflektera över och ta ansvar för sitt lärande. Exempelvis får eleverna uttrycka en åsikt genom dolda omröstningar, men även genom debatter i vissa ämnen. Eleverna får också berätta hur de kommer fram till olika lösningar när de arbetar med en uppgift. Eleverna får möjlighet att reflektera och ta ansvar för sitt lärande, men omfattningen varierar beroende på ålder och stadie. Eleverna på alla stadier får inför utvecklingssamtalen fylla i ett dokument där de reflekterar över sitt lärande på olika sätt. Däremot är det mest med eleverna på högstadiet som lärarna samtalar om hur de ligger till och fortlöpande förmedlar information om vad de behöver förbättra. Eleverna på högstadiet uppger dock att de måste fråga lärarna om hur det går för dem i olika ämnen och att det förekommer att betygen som de får för första gången i årskurs 9 blir en överraskning för dem. Även vad gäller inlärningsstrategier och studieteknik är det eleverna på högstadiet som får arbeta med detta, exempelvis genom att göra tankekartor och träna på att läsa mellan och bortom raderna.

Lärarna ger eleverna på olika sätt inflytande över undervisningen, men utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna i varierande grad och få gånger under läsåret. Både lärare och elever ger exempel på hur eleverna efter ålder och mognad kan få inflytande över arbetssätt, arbetsformer och redovisningssätt. På låg- och mellanstadiet förekommer det att de får rösta om hur morgonperioderna ska utformas samt vad de vill skriva om i ett tema. På högstadiet har eleverna fått lämna in förslag kring vad de vill arbeta med i ämnet historia och det förekommer att de får välja inriktning inom ett arbetsområde, till exempel vilken teknisk lösning som de vill utveckla. Däremot visar granskningen att lärarna sällan gör kontinuerliga utvärderingar av undervisningen och då endast i enstaka ämnen. I övrigt får eleverna utvärdera undervisningen inför utvecklingssamtalen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver tillsammans utveckla arbetsmetoder som ger eleverna möjlighet att kontinuerligt utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna i varierad omfattning kontinuerligt utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna och att utvärderingar i de flesta fall endast görs inför utvecklingssamtalen. Det saknas ett gemensamt arbete med att eleverna efter ålder och mognad får möjlighet till ett reellt inflytande på undervisningen genom utvärdering.

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Av Lgr 22, avsnitt 2.3, framgår att ett av skolans mål med utbildningen är att varje elev successivt utövar ett allt större inflytande över sin inläring och för sitt arbete i skolan. Vidare framgår bland annat att lärarna ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska också tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att eleverna kontinuerligt och med varierade metoder får utvärdera undervisningen utifrån ålder och mognad. Ett sådant arbetssätt möjliggör för lärarna att använda utvärderingarna både för mer kortsiktiga justeringar av undervisningen, samt som utgångspunkt för långsiktig planering och utveckling av undervisningen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

Trygghet

Det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolenheten. Av inkommen dokumentation och samtliga intervjuer framgår flera exempel på ett främjande och

förebyggande trygghetsarbete. Exempelvis genomförs flera klassövergripande aktiviteter flera gånger per läsår och det finns ett fadderklasssystem. Det finns också gemensamma trivselregler, ett schema för rastvärdar och hög personalnärvaro på rasterna. Om det uppstår incidenter eller om någon elev blir utsatt för kränkning finns det tydliga rutiner i planen mot kränkande behandling för hur personalen ska agera, vilka också tillämpas av lärarna.

Elevernas upplevelse av trygghet följs upp regelbundet och på flera sätt, och åtgärder vidtas utifrån vad kartläggningen visar. Olika trygghetsenkäter, skolenhetens och kommunens, genomförs flera gånger per läsår och eleverna får i dessa även ange vilka platser på skolan som är otrygga. Elevernas upplevelse av trygghet tas även upp under klasstimmen och utvecklingssamtalen. Granskningen visar att det har vidtagits åtgärder där elever har upplevt otrygghet. Exempelvis har kuratorn följt en klass för att kunna ringa in när på dagen och vid vilka tillfällen som eleverna känner sig otrygga. Även extra bemanning av vuxna på olika platser på skolgården är en åtgärd för att öka tryggheten under rasterna.

Studiero

Vid skolenheten bedriver personalen ett samlat arbete för att skapa studiero, men det varierar huruvida det är studiero under lektionerna. Av intervjuer med rektorn, lärarna och representanter för elevhälsan framgår att det bedrivs ett arbete för att förebygga studiero. Exempelvis finns det en gemensam lektionsstruktur under morgonperioderna och lärarna diskuterar med eleverna vad studiero innebär och att det är olika för olika individer. Lärarna använder även olika hjälpmedel, indelningar av eleverna i mindre grupper samt klassrumsplacering för att skapa studiero. Studieron och eventuella insatser som behöver göras är en fråga som berörs under arbetslagsmöten, mitterminsavstämningar och elevhälsoteamets möten. Samtliga intervjugrupper beskriver att studieron varierar mellan klasser och undervisningsgrupper och att det exempelvis kan bero på elevernas motivation och intresse för ett ämne eller tidpunkt på terminen. När det inte är studiero följer lärarna en åtgärdsstrappa med åtgärder utifrån elevernas ålder och har regelbunden kontakt med vårdnadshavare. Lärarna beskriver att det i kontakten med vårdnadshavare även är viktigt att ge positiv återkoppling. Vid Skolinspektionens besök handledde specialpedagogen ett arbete kring studiero med lärarna i lågstadiet efter analys och bedömning av aktuell situation i lågstadieklasserna.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Analys av lärarnas bedömningar och betygssättning

I vissa avseenden följer rektorn upp och analyserar eventuella skillnader i lärarnas bedömningar och betygssättning. Av intervju med rektorn framgår att hen följer upp resultaten på nationella proven i relation till slutbetygen och elevernas meritvärde över tid. I analysen av nationella provresultaten och slutbetygen har inga stora avvikelser noterats, men däremot har det vid några tillfällen framkommit avvikelser mellan tilltänkt slutbetyg och resultatet på nationella proven. I sådana fall har rektorn tillsammans med betygssättande lärare granskat bedömningsanvisningarna och eventuellt ändrat det tilltänkta betyget. Granskningen visar också att en avvikelse i meritvärde har noterats, och den slutsats som rektorn och lärarna har dragit är att det avvikande höga meritvärdet beror på att samma lärare undervisar den klassen under hela skoltiden. I övrigt visar granskningen att en analys av eventuella skillnader i lärarnas bedömningar och betygssättning inte görs i någon större utsträckning.

Kvalitetssäkring av bedömningar och betyg

Rektorn ger inte lärarna tillräckliga förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att det varierar mellan ämnen och stadier huruvida sambedömning sker. Lärarna i högstadiet sambedömer till exempel texterna i de nationella proven i ämnena svenska och engelska. Proven är avidentifierade och det finns avsatt tid till att sambedöma nationella proven. I övriga ämnen på högstadiet där nationella prov genomförs, förekommer dock ingen sambedömning. Lärarna i mellanstadiet sambedömer inte nationella proven, men har enligt rektorn stöd av specialpedagog vid behov. Vad gäller lärarna i lågstadiet sambedömer de nationella proven. Granskningen visar att sambedömning i övrigt förekommer i begränsad utsträckning. Exempelvis förekommer ingen sambedömning i lågstadiet utöver nationella proven och i högstadiet varierar det mellan ämnen och lärare. Lärare som är ensamma om att undervisa i sitt ämne diskuterar bedömning och betygssättning tillsammans med rektorn. Vidare visar granskningen att det förekommer att lärarna använder även andra metoder för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. På högstadiet förekommer det att lärarna

diskuterar hur betygskriterierna ska tolkas. De obligatoriska bedömningsstöden inom garantin för tidiga stödinsatser används men Skolverkets bedömningsstöd i övrigt används i olika utsträckning av lärarna. Den tid som eventuellt avsätts till kvalitetssäkringsarbete är inte organiserad av rektorn.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för alla lärare att på olika sätt kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte ger lärarna tillräckliga förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning. Granskningen visar att sambedömning förekommer i begränsad utsträckning, och även om lärarna använder vissa metoder saknas till viss del en organisering och styrning av lärarnas samverkan i bedömningsarbetet. Det leder till att det är upp till varje lärare huruvida sambedömning sker och att lärare som är ensamma om att undervisa i sitt ämne inte har möjlighet till samverkan med behöriga kollegor i bedömningsarbetet.

Av 1 kap. 9 § skollagen framgår att utbildningen ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas.

I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:417, s. 18) med kommentarer om betyg och provning, framgår bland annat att läraren bör tillsammans med andra lärare skapa en samsyn om hur betygsunderlag kan analyseras och värderas vid betygssättningen. Rektorn bör bland annat skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med rättvisande och likvärdiga betyg, samt säkerställa att lärare vid behov får kompetensutveckling om betyg och betygssättning, och särskilt beakta behovet hos de lärare som inte är legitimerade. Vidare framgår (s. 23) om betyg att rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevers kunskaper vid betygssättning, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Det framgår även att huvudmannen kan behöva bistå med att organisera arbetet mellan skolenheter om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att utveckla arbetet för likvärdig bedömning och betygssättning genom att ge samtliga lärare förutsättningar att kvalitetssäkra bedömningar och betyg i samtliga ämnen. Vidare behöver rektorn

planera för vilken styrning och ledning som behövs för arbetet och hur en uppföljning av arbetet kommer att genomföras. Arbetet med att kvalitetssäkra bedömningar och betygssättning kan med fördel genomföras i samverkan med andra skolenheter.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

2 kap. 2, 8 a, 13, 18 och 34–35 §§, 4 kap. 7–8 §§ skollagen

3 kap. 1 och 4 §§, 5 kap. 1 § kommunallagen

Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen styr och stödjer i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Självständig aktör, roller och ansvarsfördelning

Huvudmannen följer regelbundet upp och gör självständiga bedömningar av utbildningens kvalitet. Av intervju med huvudmannens representanter och av inkommen dokumentation framgår att huvudmannen samlar in underlag från rektorn kring exempelvis kunskapsresultat i alla ämnen och årskurser två gånger per termin samt resultat från trygghetsenkäten en gång per läsår. Därefter gör huvudmannen egna analyser för att komma fram till förslag på utvecklingsåtgärder som diskuteras med rektorn utifrån vad hen ser för behov. Exempelvis har de konstaterat att ämnet matematik i en viss årskurs behöver utvecklas. I samråd med rektorn har de beslutat om fler personella resurser i den årskursen. En tid efter genomförda insatser följer huvudmannen upp att de har gett resultat. Huvudmannens representanter beskriver att styrelsen arbetar enligt ett årshjul där det exempelvis anges när uppföljningar av måluppfyllelse och läsårets verksamhetsplan ska genomföras.

Roller och ansvarsfördelning är tydliga och kända inom såväl huvudmannens som skolenhetens organisation. Av inkommen dokumentation samt av intervjuer med huvudmannens representanter, rektorn och lärarna framgår att roller och ansvarsfördelning är tydligt beskrivna. Exempelvis framgår det att rektorn har ansvar för den dagliga skolverksamheten och huvudmannen för skolenhetens ekonomi. Huvudmannen har också ett särskilt ansvar för att verksamheten bedrivs enligt lagar och förordningar. Lärarna och elevhälsans personal beskriver att det är tydligt vilka roller som rektorn respektive huvudmannen har och att eventuella synpunkter går att framföra via till exempel styrelsens ledamöter som också är lärare.

Oberoende aktör vid klagomål och kränkingsanmälningar

Huvudmannen synliggör att vårdnadshavare och elever kan vända sig till huvudmannen med klagomål och kränkingsanmälningar. Av intervju med

huvudmannens representanter framgår att rutinerna för klagomål och kränkingsanmälningar finns på skolans hemsida. Vårdnadshavare informeras även om dessa på föräldramöten. Rutinerna är tydliga och det framgår hur vårdnadshavare och elever kan vända sig direkt till huvudmannen. I första hand är det rektorn som mottar klagomål och anmälningar, utreder dessa och vidtar eventuella åtgärder. Huvudmannen tar dock alltid del av klagomål och anmälningar och utreder ärenden vid behov. Eventuella klagomål på rektorn utreds av huvudmannen. Huvudmannens representanter beskriver att huvudmannen har gjort förändringar i verksamheten utifrån inkomna klagomål samt kränkingsanmälningar. Exempelvis har förändringar i elevernas individuella utvecklingsplaner genomförts samt en ökad personalbemanning i elevernas omklädningsrum.

Behovsanpassat stöd till rektorn

Huvudmannen ger rektorn ett behovsanpassat stöd. Av intervjuer med huvudmannens representanter och rektorn framgår att styrelsen är lyhörd för rektorns behov och att det är en fråga som tas upp vid de månadsvisa styrelsemötena. Stöd ges dels utifrån behov som huvudmannen ser, dels utifrån behov som rektorn uttrycker. Exempelvis ges rektorn stöd vid budgetuppföljningar, vid vissa kontakter med vårdnadshavare eller vid obekväma beslut som rör personalen. På skolenheten finns också en biträdande rektor och ett administrativt stöd. Huvudmannen har nyligen anställt ett administrativt stöd eftersom de vill avlasta rektorn och främja rektorns pedagogiska ledarskap. Huvudmannens förhoppning är att denna insats kommer att leda till ökad måluppfyllelse bland eleverna.

Långsiktighet och systematik avseende förutsättningar för god undervisning

Huvudmannen tar ansvar för att det finns en långsiktighet och systematik i arbetet med att skapa förutsättningar för att bedriva undervisning på skolenheten. Av intervju med huvudmannens representanter framgår att det årshjul som implementerades för två år sedan är ett sätt att bedriva verksamheten både utifrån långsiktighet och utifrån systematik. Verksamheten ska fungera oavsett vem som är rektor eller huvudman. Vad gäller förutsättningar att bedriva undervisning visar granskningen att det finns tillgång till läromedel, digitala verktyg samt ändamålsenliga lokaler i de flesta fall.

Huvudmannens representanter uppger att de efter Skolinspektionens tillsynsbesök där skolan fick ett föreläggande kring digitalisering har arbetat mycket med den frågan. Skyddsronder genomförs även kontinuerligt med elever och personal och diskussioner förs i styrelsen kring modernisering av lokalerna utifrån elevernas behov. Vidare uppger huvudmannens representanter att elevhälsans kompetenser möter det behov som finns på skolenheten och att de i samband med budgetarbetet och inför läsårsstart följer upp tillgången till behöriga lärare. Huvudmannens representanter

beskriver att de motiverar till ökad behörighet och att det finns med i verksamhetsplanen. Huvudmannen godkänner tjänstledigheter för behörighetsgrundande utbildning, men det är rektorn som huvudsakligen arbetar med vilka lärare som ska utöka sin kompetens.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

X Anders Berggren

Beslutsfattare
Signerat av: Anders Berggren

X Helena Forsberg

Föredragande
Signerat av: Helena Forsberg

I handläggningen av ärendet har även Cecilia Asplid medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- 1 gruppintervju med skolans elevhälsa.
- 1 intervju med rektor.
- 1 intervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan, dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen haft möjlighet att yttra sig över Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i bedömningar, omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning styr och stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö? I detta område granskas hur huvudmannen arbetar med att vara en självständig aktör i arbetet mot att nå de nationella målen.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 13–15 maj 2024. Besöket genomfördes av Helena Forsberg, Cecilia Asplid och Hanna Kindén.

Örebro Waldorfskola är en fristående skola som drivs av Stiftelsen Johannaskolan. Stiftelserådet utgör skolans huvudman. Skolan har elever i förskoleklass och årskurserna 1–9. Förskolan ingår inte i granskningen. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök hade skolenheten cirka 170 elever i årskurs 1–9. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har en biträdande rektor.